

УДК 658.153:658.871/.878

БУГРИМЕНКО Р.М., к. е. н.

м. Харків

ПОЛІТИКА ФІНАНСУВАННЯ ОБОРОТНИХ АКТИВІВ ТОРГОВЕЛЬНОГО ПІДПРИЄМСТВА

Анотація. У статті охарактеризовано авторський погляд на структуру і послідовність формування політики фінансування оборотних активів торговельних підприємств у сучасних умовах. Наведено взаємозв'язок системи досягнення цілей, що відносяться до різних рівнів ієрархії і інструментів реалізації політики фінансування оборотних активів. Обґрунтовано, що інструментами реалізації фаз формування політики фінансування оборотних активів торговельного підприємства повинні виступати загальноприйняті підходи до обробки та формування інформаційного забезпечення управління.

Ключові слова: торговельне підприємство, фінансування, структура, технологія, формування, оборотні активи.

Аннотация. В статье охарактеризован авторский взгляд на структуру и последовательность формирования политики финансирования оборотных активов торговых предприятий в современных условиях. Приведена взаимосвязь системы достижения целей, относящихся к разным уровням иерархии и инструментов реализации политики финансирования оборотных активов. Обосновано, что инструментами реализации фаз формирования политики финансирования оборотных активов торгового предприятия должны выступать общепринятые подходы к обработке и формированию информационного обеспечения управления.

Ключевые слова: торговое предприятие, финансирование, структура, технология, формирование, оборотные активы.

Abstract. At the present stage, management of working assets at the level of trading enterprises is one of the topical issues. This is due to the peculiarities of the functioning of trade enterprises in modern economic conditions and the importance of working assets for them as a resource, investment object, part of working capital. Much of the factors that determine the state of the enterprises of trade lie beyond the scope of their management. However, an important role in determining their position is the improvement of financial management and, above all, management of working assets.

Of particular importance for trading companies is the management of the financing of current assets, because they are the main component of their commercial potential. All this determines the relevance and practical significance of research work, the goals of which are defined as the establishment of methodological foundations for managing the financing of current assets of trading enterprises in modern conditions, and the proposed materials are a continuation of research in this area.

The article describes the author's view on the structure and sequence of the formation of the policy of financing current assets in trading enterprises in modern conditions. The relationship of the system of achievement of the goals related to different levels of the hierarchy and tools of realization of the policy of financing working assets is given. It is substantiated that the tools of the realization of the phases of forming the policy of financing the current assets of the trading enterprise should be the common approaches to the processing and formation of information management.

Key words: trading enterprise, financing, structure, technology, formation, current assets.

Постановка проблеми у загальному вигляді. У даний час в Україні актуальна проблема кризи платежів і недостачі власних оборотних коштів для формування оборотних активів. Хоча все це – законмірний наслідок розпаду старої «економічної» системи в цілому і відсутності досвіду управління підприємствами в умовах формування ринкових відносин зокрема, підприємствам щоб вижити необхідно учитися з максимальною ефективністю залучати і використовувати наявні фінансові ресурси.

Особливе значення має для підприємств торгівлі управління фінансуванням оборотних активів, тому що саме вони є основною складовою їхнього комерційного потенціалу. Усе це визначає актуальність і практичне значення дослідницької роботи, цілі якої визначені, як створення методологічних основ управління фінансуванням оборотних активів торгових підприємств у сучасних умовах, а пропонувані матеріали є продовженням досліджень у даній області.

Політика управління фінансуванням оборотних активів являє собою частину загальної стратегії управління капіталом торгового підприємства і полягає вона в раціоналізації їхнього обороту і оптимізації структури джерел їхнього формування. Причому дана політика сполучає стратегічні і тактичні аспекти управління фінансуванням.

Тактичні аспекти, насамперед, виражаються в керуванні формуванням, як активів, так і їхнім фінансуванням.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. У науковій літературі присутня багато описів окремих прийомів впливу на окремі складові оборотних активів у рамках управління капіталом у цілому по підприємству. Серед останніх досліджень варто відзначити праці І.О. Бланка [1], А.Г. Балдинюка [2], М.В. Грідчиної [3], Д.Л. Ящук [4] та ін. Вони носять вузький специфічний характер, але менше уваги приділяється саме політиці управління фінансуванням оборотних активів.

Метою статті є розробка технології формування політики фінансування оборотних активів торговельного підприємства.

Виклад основного матеріалу дослідження. Узагальнивши всі точки зору, ми вважаємо, що основною метою фінансування активів будь-якого підприємства є виявлення і задоволення потреби в окремих їх видах, а також оптимізація їхнього складу для забезпечення умов ефективної господарської діяльності. У свою чергу, дана політика є сукупністю політик управління фінансування складених елементів оборотних активів, тобто з політики управління фінансування запасів, дебіторської заборгованості, грошових активів.

Політика фінансування оборотних активів може будуватися, як на принципах самофінансування, так і на принципах залучення позикових засобів. Отже, стратегічним аспектом управління фінансуванням оборотних активів є визначення загальних підходів до формування і фінансування оборотних активів,

Рис. 1. Складові політики управління фінансуванням оборотних активів

а до тактичного аспекту відносяться проблеми виділення постійної і перемінної частини оборотних активів і визначення складу і структури джерел фінансування оборотних активів. Взаємозв'язок системи досягнення цілей, що відносяться до різних рівнів ієрархії (у рамках розроблених критеріїв ефективності), і інструментів реалізації політики фінансування оборотних активів приведений на Рис. 1.

Проведене дослідження дозволяє нам запропонувати наступну структуру і послідовність процесу формування політики управління фінансуванням оборотних активів торгового підприємства (Рисунок 2).

1) Визначення місця політики фінансування активів у системі загальної місії і стратегії підприємства і розгляд підходів до формування фінансової стратегії.

Мета даного етапу – розміщення пріоритетів і виділення стратегічних і тактичних аспектів фінансової стратегії. Складові:

- виділення стратегічних орієнтирів, що стоюється управління активами і капіталом, у системі загальної стратегії підприємства;
- характеристика тактичних прийомів, що дозволяють досягати стратегічні цілі управління активами і капіталом;
- розробка комплексу конкретних заходів для координації стратегічних і тактичних аспектів управління активами і капіталом.

2) Розробка стратегії управління джерелами фінансування активів на основі фінансової стратегії підприємства.

Метою даного етапу є визначення загальних підходів до формування і фінансування оборотних активів торгового підприємства в системі загального управління активами і капіталом. Складові:

- розміщення пріоритетів і вибір на їхній основі оптимальної структури джерел фінансування активів;
- розробка ефективної системи управління джерелами фінансування;
- вибір напрямків використання засобів;
- вибір способу інвестування;
- вибір підсистеми управління використанням засобів.

3) Розробка стратегії управління джерелами фінансування оборотних активів на основі стратегії управління активами і капіталом. Метою даного етапу є координація залучення джерел засобів і напрямків їхнього використання.

Складові:

- оптимізація джерел фінансування оборотних активів;
- вибір джерел фінансування активів і термінів одержання засобів;
- вибір стратегії повернення засобів;
- вибір напрямку використання інвестиційних засобів.

4) Розробка тактичних аспектів політики формування і фінансування оборотних активів. Метою даного етапу є виявлення і задоволення потреби в окремих їх видах, а також оптимізація їхнього складу для забезпечення умов ефективної господарської діяльності. Складові:

- політика управління фінансування запасів полягає в оптимізації загального розміру і структури запасів, мінімізації витрат по їхньому обслуговуванню і забезпеченні ефективного контролю за їхнім рухом;
- політика управління фінансування дебіторської заборгованості повинна бути спрямована на розширення обсягу реалізації і полягає в оптимізації загального розміру цієї заборгованості і забезпеченні своєчасної її інкасації;
- політика управління фінансування грошових активів полягає в оптимізації сукупного розміру їхнього залишку з метою забезпечення постійної платоспроможності й ефективного використання в процесі збереження.
- політика залучення позикових засобів, що у свою чергу складається з: політики залучення банківського кредиту, що конкретизує умови залучення, використання й обслуговування банківського кредиту; політики управління фінансовим лізингом, що направляє на мінімізацію потоку платежів по обслуговуванню кожної лізингової операції; політики залучення товарного (комерційного) кредиту, що полягає в забезпеченні максимального задоволення потреби у фінансуванні формування запасів і зниженні вартості залучення позикового капіталу.

Ми вважаємо, що інструментами реалізації перерахованих фаз формування політики фінансування оборотних активів торгового підприємства повинні виступати загальноприйняті підходи до обробки і формування інформаційного забезпечення управління, що, виходячи зі спрямованості даного дослідження, ми згрупували в такий спосіб:

- збір і систематизація даних, що стосуються наявності оборотних активів і джерел їхнього фінансування, а також умов їхнього кругообігу. Ціль – формування інформаційної бази для створення стратегічних і тактичних аспектів політики фінансування оборотних активів;
- аналіз обсягу, структури, складу й ефективності управління оборотними активами й оборотними коштами. Ціль – визначення основних тенденцій кругообігу оборотних активів і засобів, оцінка факторів, що впливають на нього, і ефективності наявної системи фінансування оборотних активів;

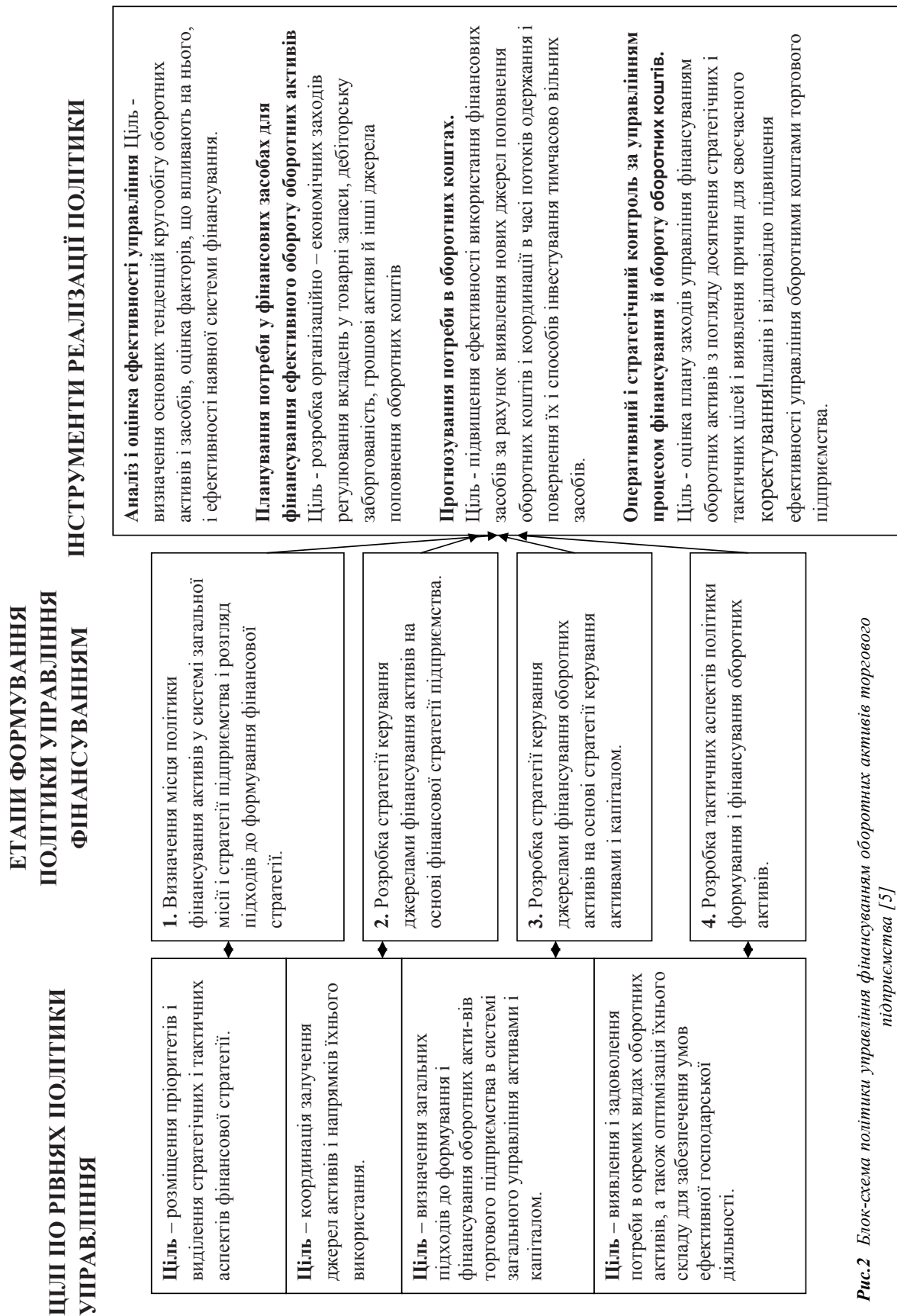

Рис.2 Блок-схема політики управління фінансуванням оборотних активів торгового підприємства [5]

- планування потреби у фінансових засобах для фінансування ефективного обороту оборотних активів і планування фінансових інструментів управління окремими елементами оборотних активів. Ціль – розробка організаційно – економічних заходів регулювання вкладень у товарні запаси, дебіторську заборгованість, грошові активи й інші джерела поповнення оборотних коштів;
- прогнозування потреби в оборотних коштах і формування підходів до вибору джерел засобів, авансуємих у довгострокові і середньострокові запаси, дебіторську заборгованість і інші елементи оборотних активів. Ціль – підвищення ефективності використання фінансових засобів за рахунок виявлення нових джерел поповнення оборотних коштів і координації в часі потоків одержання і повернення їх і способів інвестування тимчасово вільних засобів;
- оперативний і стратегічний контроль за управлінням процесом фінансування й обороту оборотних коштів. Ціль – з одного боку, оцінка плану заходів політики фінансування оборотних активів з погляду досягнення стратегічних і тактичних цілей, а з іншого боку – виявлення причин відхилень намічених показників від фактичних для своєчасного коректування планів і відповідно підви-

щення ефективності управління оборотними коштами торгового підприємства.

Висновки. Таким чином, політика управління фінансуванням оборотних активів повинна являти собою цілеспрямований процес формування обсягу і структури оборотного капіталу, за рахунок чого фінансуються оборотні активи. Причому дана політика повинна забезпечити досягнення стратегічних і тактичних цілей і виконання загальних задач управління, що направляються на підвищення ефективності діяльності торгового підприємства в цілому.

ЛІТЕРАТУРА

1. Стоянова Е.С. Управление оборотным капиталом / Е.С. Стоянова, Е.В. Быкова, И.А. Бланк; под. ред. Е.С. Стояновой. – М.: Перспектива, 1998. – 128 с.
2. Балдинюк А.Г. Управление фінансуванням оборотних активів торговельних підприємств: автореф. дис. канд. екон. наук: 08.07.05 / Балдинюк А.Г. – К., 2005. – 21 с.
3. Гридчина М.В. Политика финансирования оборотных средств [Электронный ресурс] / М.В. Гридчина. – Режим доступа: <http://www.elitarium.ru/2011/06/20/finansirovanije_oborotnykh_sredstv.html>.
4. Ящук Д.Л. Дослідження методології управління оборотними активами машинобудівних підприємств в умовах кризи / Д.Л. Ящук // Вісник економіки транспорту і промисловості. – 2010. – № 32. – С. 252–257.
5. Бугріменко Р.М. Ефективність політики управління фінансуванням оборотних активів торговельних підприємств: дис. канд. екон. н.: 08.07.05 / Р.М. Бугріменко; ХДУХТ. – Х., 2003. – 224 с.